

Täysistunto

Tiistai 10.1.2023 klo 13.59—18.30

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 318/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Lintilä.

Keskustelu

14.58 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Elämme tosiaankin energiatilanteessa epävarmuuden aikoja. Olemme pitkään olleet riippuvaisia sähkön tuonnista ja yhteisistä sähkömarkkinoista. Venäjän aloittaman sodan takia energian saatavuus Euroopassa on heikentynyt, ja niukkuus on nostanut hinnat historiallisen korkeiksi. Myönteisenä asiana mainittakoon, että viime viikonlopun aikana me saavutimme Suomessa kaikkien aikojen sähköntuotantoennätyksemme.

Yhteisillä markkinoilla on yhteiset pelisäännöt, ja energian saatavuudesta tulee pitää kiinni. Hallitus päätti budjettiriihessä sähkön arvonlisäveron alennuksesta, sähkövähennyksestä sekä sähkötuesta pienituloisille. Sen lisäksi olemme valmistelleet kertakorvauksen ja maksuaikojen pidentämisen, jonka esitys olisi tarkoitus vielä tänään lähteä lausuntokierrokselle.

Sähkömarkkinamallia on myös vaadittu uudistettavan. Komissio on parhaillaan tekevässä ensimmäistä esitystä tästä. Kansallisina toimenpiteinä voimme parantaa kulutusjoustoja sekä toimitusvarmuutta. Hallituksen esityksen ytimenä on ehdotus laiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi lait sähköntoimitussopimusten vertailuvälineestä ja energiamarkkinariitalautakunnasta. Samalla ehdotetaan niihin liittyviä teknisiä muutoksia eräisiin muihin lakeihin.

Esityksen perustana on vuonna 2019 annettu EU:n sähkömarkkinadirektiivi, joka edellyttää vielä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöömme. Direktiivin tavoitteena on mukauttaa sähkökaupan sääntöjä kohti uusiutuvia energialähteitä käyttävää hajautettua sähkön tuotantoa ja vähähiilisiä markkinoita. Muutoksilla on tarkoitus organisoida sähkömarkkinat joustavammin sekä integroida uusiutuvan energian tuottajat, uudet energiapalvelujen tarjoajat, energian varastointi ja kulutusjousto tehokkaasti. Direktiivillä annetaan kuluttajille parempi mahdollisuus osallistua sähkömarkkinoille uusin tavoin samalla turvaten kuluttajien oikeudet entistä paremmin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 146/2022 vp

Lakiesityksessä laitetaan toimeen myös työ- ja elinkeinoministeriön älyverkko-ryhmän esittämiä toimia älykkäästä sähköjärjestelmästä, mikä täydentäisi asiakkaiden mahdollisuuksia osallistua aktiivisesti sähkömarkkinoille ja edistäisi sähkön toimitusvarmuuden ylläpitoa. Parempi toimitusvarmuus ja sähköjärjestelmän joustavuus tarkoittavat myös matalampia hintoja niissä tilanteissa, joissa sähkön riittävyys joutuu koetukselle. Ajankoh- taiseen tilanteeseen nähden tämä on parasta varautumista talveen.

Hallitus ehdottaa toimenpiteitä, joilla ehkäistään kuluttajiin kohdistuvia epäasiallisia so- pimus- ja markkinointikäytäntöjä sähkön vähittäismarkkinoilla:

Pörssisähkösopimuksen solmiminen edellyttäisi loppukäyttäjän nimenomaista tahdonil- maisua. Pelkkä puhelinmyynnissä annettu suullinen suostumus ei jatkossa riittäisi sopi- muksen syntymiseen.

Sähkökauppa on käytännössä luottomyyntiä. Tätä sähkökaupan ominaispiirrettä on kui- tenkin käytetty räikeästi väärin kuluttajille suunnatussa myynnissä laskuttamalla asiakkai- ta ennakkoon ja jättämällä sitten omat suoritukset täyttämättä. Nyt hallitus esittää tämän porsaanreiän tukkimista.

Sähkönmyyntisopimusten vertailusivustosta säädettäisiin oma lakinsa. Energiavirastol- le annettaisiin samalla uusi toimivalta rajoittaa sivuston käyttöä määrääjäksi, jos vähittäis- myyjä antaa sivustolle virheellistä tai harhaanjohtavaa tietoa myyntitarjouksistaan.

Sähköyhtiöiden ja niiden yritysasiakkaiden välisten riitojen ratkaisua varten perustetta- siin kuluttajariitalautakuntaa vastaava matalan kynnyksen riitojenratkaisuelin, energia- markkinariitalautakunta. Tämä parantaisi erityisesti pienten yritysten ja maatalousyrittäji- en oikeusturvaa.

Arvoisa puhemies! Pitkin syksyä on tässäkin salissa keskusteltu kulutusjoustopon lisäämi- sestä, ja tämä esitys vastaa osaltaan myös siihen tarpeeseen. Sähköjärjestelmän joustore- surssien saatavuuden lisäämiseksi annetaan säännökset kulutusjoustopon eli sähkönkäytön vähennysten tarjonnasta sähkömarkkinoilla vaihtoehtona sähköntuotannon lisäämiselle. Esityksessä annetaan pelisäännöt muun muassa siitä, miten pienten käyttäjien kulutusjous- toa kokoavat ja sähkönmyyjistä riippumattomat itsenäiset toiminnanharjoittajat voivat tar- jota kokoamiaan kulutusjoustopia sähkön tukkumarkkinoilla. Verkonhaltijoiden edellyte- tään hankkivan verkon käyttövarmuutta varten tarvitsemansa lisäpalvelut sekä jakeluver- konhaltijan hankkivan tarvitsemansa joustopalvelut markkinaehtoisesti. Jakeluverkoissa joustopalveluiden hankinta tehostaisi verkon käyttöä ja verkkoinvestointeja.

Hallituksen ehdottamat muutokset hillitsisivät edelleen siirtohintoja ja täydentäisivät si- ten viime vuonna toteutettuja verkkohinnoittelua merkittävästi ja nopeasti hillinnetä lain- muutoksia.

Tämän lisäksi verkkonhaltijoita kielletään harjoittamasta energiavarastoliiketoimintaa ja jakeluverkonhaltijoita harjoittamasta sähköajoneuvojen latausliiketoimintaa. Tällä selven- netään verkkomonopolin ja kilpailtujen liiketoimintojen eriyttämistä.

Esitykseen sisältyvät lait on tarkoitus saattaa voimaan ensi tilassa, jotta erityisesti kulu- tusjoustopia tehostavat toimenpiteet saataisiin käyttöön seuraavaksi talveksi 2023—2024. Sähkölaskujen sisältöä koskevat säännökset tulisivat voimaan 1.6.2024 ja laki energia- markkinariitalautakunnasta 1.9.2023, mitkä takaavat viranomaisille ja sähköyhtiöille riit- tävän ajan tarpeellisiin täytäntöönpanotoimiin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Räsänen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 146/2022 vp

15.05 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Lintilälle kattavasta esittelystä. Tämäkin esitys vaikuttaa mielestäni varsin kannatettavalta.

Esityksen yhtenä tavoitteena on toimeenpanna työ- ja elinkeinoministeriön älyverkko-työryhmän esityksiä älykkäästä sähköjärjestelmästä, joka täydentäisi asiakkaiden mahdollisuuksia osallistua itse aktiivisesti sähkömarkkinoille ja edistäisi myös sähkön toimitusvarmuuden ylläpitoa, ja tämä tavoite on tietenkin kannatettava. Energian varastointi on kasvavaa liiketoimintaa, ja on hyvä, että meillä on jo käytössä suhteellisen toimivat kansalliset ratkaisut.

Mutta sitten, arvoisa puhemies, otan esiin sellaisen näkökulman, että näiden älysähköverkkojen kääntöpuolena on, että sähköjärjestelmä kehittyy jatkuvasti yhä monimutkaisemmaksi, ja tulevaisuuden ehkä keskeisimpänä haasteena on ylläpitää osaamista ja infrastruktuuria sekä myös kyberturvallisuutta, joita verkon luotettava toiminta edellyttää. Eräs aivan konkreettinen haaste voi liittyä esimerkiksi tarvittavien komponenttien saatavuuteen, mihin tulee varautua. Ukrainan sodan kokemukset osoittavat, etteivät mitkään yhteiskunnan kannalta keskeiset verkot jää kyberhyökkäysten, sabotaasin tai muiden sotatoimien ulkopuolelle, ja tämä pitää huomioida myös älysähköverkkoja rakennettaessa. Integroitu sähkö- ja tiedonsiirtoverkko on sähköistyvän ja digitalisoituvan yhteiskunnan tärkein kriittinen verkko.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Niikko poissa. — Edustaja Kinnunen... Mikko. [Mikko Kinnunen: Joo, meitä on kaksi! — Naurua]

15.07 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa puhemies! Sähkön hinta ei liene koskaan ollut yhtä puhuttava aihe kuin viimeisen vuoden aikana, eikä ihme: hinnat ovat moninkertaistuneet. Toisaalta hintavaihtelut ovat erittäin suuria; välillä sähkö on jopa ilmaista. Taustalla on tietysti monia syitä. Sota nostaa hintoja joka puolella Eurooppaa, ja oma lukunsa on Olkiluodon ydinvoimalan tilanne. Välillä vesivoimastakin on ollut pulaa. Uusiutuvaa energiaa ja etenkin tuulivoimaa rakennetaan kiivaasti, mutta jos ei tuule, ei tule sähköä ja hinta nousee. Muutos aiempaan on suuri. Me olemme kansalaisina tottuneita siihen, että sähkö on kohtuuhintaista eikä sopimusta tehdessä tarvitse pelätä joutuvansa ryöstetyksi. Tarvitsemme lainsäädännön päivitystä.

Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on toimia, joilla kuluttajan asemaa parannetaan ja markkinoiden kulutusjousto lisätään. Suomessa melko harva on aiemmin valinnut itselleen pörssisähkön. Syksyllä ei paikoin ollut muuta edes tarjolla. Lakiesityksen mukaan pörssisähkösopimusta tai muuta vaihtuvahintaista sopimusta ei jatkossa enää voisi tehdä puhelimitse. Tarvitaan kuluttajan nimenomainen suostumus. Kuluttajansuoja paranee.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan myös, että sähkönmyyntisopimusten vertailusivustosta tehtäisiin erillinen laki. Energiavirasto ylläpitää jo nyt tätä sähkönhinta.fi-sivustoa, jossa sopimuksia voi kätevästi vertailla. Jatkossa sen toiminnasta säädettäisiin myös lailla ja sille annettaisiin oikeus asettaa määräaikainen julkaisukielto myyjälle, joka antaa sopimuksistaan toistuvasti virheellistä tietoa.

Kiitos ministeri Lintilälle, että etsitte kansalaisten sähköahdinkoon toimivia ratkaisuja.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Reijonen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 146/2022 vp

15.10 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies ja arvoisa ministeri! Meillä on tosiaan energiakriisi ja sähkökriisi käsillä, ja sehän on vakava asia. Kuntalaiset ja kansalaiset ovat ihmeissään sähkölaskujen kanssa, ja on tärkeätä, että näitä asioita nostetaan monella taholla nyt esille.

Jos ajatellaan tosiaan, niin jos ei tuule, ei ole tuulisähköä, jos ei paista aurinko, niin ei ole sitä aurinkosähköä, ja turve, mikä nousikin tässä äsken esille edustaja Hoskosen ansiokkaasti nostamana, kyllähän turve on semmoinen asia, mihinkä pitää kiinnittää jatkossakin huomiota. Ei voi olla näin, että nyt näitä ei huomioida tulevina vuosina, koska eiväthän turvetuottajat ja -urakoitsijat sijoita siihen asiaan. Eihän siinä ole mitään järkeä sijoittaa, jos ei taata, että kuitenkin jollakin tavalla silläkin alalla pärjätään ja sitä turvetta tarvitaan jatkossakin, kun sitä nimenomaan tarvitaan.

Mutta se, mistä haluaisin nostaa nyt esille sähköasiassa, on tämä tiedottamisen tarkeys. Ihan tässä on tullut monta kertaa nyt esille, että ministeriöstä on vähän tullut erilaista tietoa ja toiselta ministeriltä erilaista tietoa ja virkamiehiltä erilaista tietoa, ja ihmiset ovat olleet hirveän hämillään, että mitä niin kuin oikeasti tapahtuu. Kun näitä sähkötukia nyt sitten tehdään, niin myös tämä tiedottaminen on tärkeätä. Siellä ovat ihmiset ihan ihmeissään, soittelevat, laittavat viestiä ja kyselevät ihan asiastakin, että miten näitä tukia haetaan ja mistä näitä haetaan. Niitä voidaan hakea Kelalta ja vaikka mistä, ja kukaan ei oikein tiedä, mistä niitä haetaan. Tiedottaminen on hirveän tärkeätä ja se, että se olisi selkeätä. Ja kaikilla ei aina ole nettiä käytössä, eivätkä kaikki ihmiset kykene semmoista välttämättä käyttämäänkään koskaan, eli on huomioitava se, että on myös ihmisiä, jotka eivät käytä nettiä, ei ole internetiä käytössä, joten olisiko semmoinen mahdollista, että kun näitä asioita ja tukia on suunniteltu, että sitten ihmisille tulisi ihan kotiin tällainen tiedote, että olisi yksi selkeä, missä olisi kaikki selvitettyinä, että jos on sähkötukeen oikeus, niin mistä voi hakea ja millä tavalla sitä haetaan, hyvin yksinkertaiset ja selkeät ohjeet? Myös korona-aikaan tiedottamista olisi kanssa tarvittu enemmän, joten näistä sähkötuista ihan selkeät ohjeet, miten näitä haetaan, mistä haetaan ja kuka voi taikka kellä on oikeus hakea: olisiko se mahdollista olla, että sähkölaskun mukana tulisi ihmisille kotiin ihan postitse se ohje, miten menetellään, jos tilanne on tämä? Tein tästä muuten toimenpidealoitteen eduskunnalle. Toivoisin, että tämä otettaisiin huomioon. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hoskonen.

15.12 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! On aivan erinomaista, että sähköjärjestelmien seurantaa ja niiden käyttöä kehitetään ja nimenomaan huoltovarmuuden näkökulmasta, että se verkko toimii, mutta siinä on vain se ongelma, että meillä ei ole riittävästi sähköä. Tässä on se köyhän pojan ongelma: jos ei ole rahaa, niin ei ole rahaa. Sama on tässä, että kun ei ole sähköä verkossa riittävästi, niin sitä sitten ei ole, ja tämä johtaa näihin tällaisiin vaikeisiin tilanteisiin, jotka nostavat hintaa pilviin. Tällä hetkellä taitaa sähkön Nord Poolin hinta olla 142 euroa, suurin piirtein, megawattitunti — Nord Poolin Suomen aluehinta markkinoilla on tällä hetkellä 141,9, näköjään. Mutta se, mikä ongelma tässä on ja mikä harmittaa tavattomasti, on, että tästä ei uskalleta ääneen sanoa. Me rakennamme tuulivoimaa aivan hullun lailla. Sitä tulee lisää jatkuvasti, valtavia määriä, mutta eihän se tätä ongelmaa ratkaise, koska silloin, kun on kova pakkanen, yleensä ei tuule. Jos me rakennamme vaikka 10 000 megawattitehoisen tuulivoimaverkon Suomeen, niin se on kovalla pakkasella nolla, ja sitten kun pitäisi tuottaa sähköä sähköjohdot punaisena, niin meil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 146/2022 vp

lä ei ole sähköä, ja sitten kun tarpeeksi alas menee sähköteho verkossa, niin se voi kaataa koko verkon. Tässähän se ongelma on.

Ymmärrän kyllä, arvoisa ministeri, että meidän pitäisi pari ydinvoimalaa rakentaa lisää, jotta saadaan se tasainen kuorma sinne tehtyä, mutta minne me olemme unohtaneet säätövoiman rakentamisen? Tästä ovat minua tuhat kertaa viisaammat professorit ja sähköalan erikoisasiantuntijat puhuneet aina: miksi me emme puhu säätövoimasta? Se on unohdettu aivan yhtä hyvin kuin turpeen käyttö. Se on suorastaan vaiettu kuoliaaksi. Kovalla pakkasella, kun Suomessa on kova pakkanen, me tuotamme valtakunnan verkkoon CHP-tuotantona talojen kaukolämmityksen yhteydessä yli 3 000 megawatin teholla sähköä. Siihen totta kai kuuluvat täällä etelässä kivihiilellä pyörivät voimalaitokset, mutta tuolla muualla Suomessa se tarkoittaa, että siellä palaa erittäin heikkolaatuinen puu, huonolaatuinen puu, joka on märkää, ja kun siihen pannaan kuivaturve sekaan, saadaan yli 3 000 megan teholla sähköä valtakunnan verkkoon. Se tulee juuri oikealla hetkellä silloin, kun sitä kipeimmin tarvitaan.

Me täällä puhumme, että rakennetaan lisää tuulivoimaa. Rakennetaan pois vaan, mutta se tuulivoima on parhaimmillaan, kun sitä ei paljoa tarvitse, eli kesällä. Ei me kesällä sähköä niin paljon tarvita. Suomen teollisuus, meidän tuotantotaloutemme, ei pyöri sellaisen sähköverkon varassa, joka vaihtelee, että tänään on runsaasti sähköä ja huomenna hyvin vähän, tai sitten se huomenna maksaa niin valtavasti, ettei ole varaa tehdä mitään. Ruotsissa lopetettiin viime vuonna, muistaakseni: paperikoneet pistettiin kiinni, kun sähkö oli niin kallista, että ei kannattanut enää paperia tehdä. Paperin valmistaminenhan ei tuota sähköä, vaan se valtavasti kuluttaa sitä.

Arvoisa puhemies! Kyllä minua harmittaa tämä sähkökeskustelu. Minkä tautta me ei puhuta asioista oikeilla nimillä? Rakennetaan vaan vaikka 500 tai 10 000 uutta tuulimyllyä, minua se ei kiusaa yhtään, mutta, arvoisa puhemies, sillä hetkellä, kun ongelma on käsissä, niin ne tuulimyllyt seisovat, kovassa pakkasessa värjöttelevät yksinään, ja mitään ei tapahdu: sähköä ei tule, ja koko sähköverkko voi romahtaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harjanne.

15.15 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Lintilälle tämän esityksen esittelystä. Käsillä olevat ajat korostavat aika väkevästi sitä, että nimenomaan älyä ja joustoa ja tehokkuutta sähköön käyttöön tarvitaan — se auttaa joka tapauksessa. Silti samaan aikaan on toki niin, kuten edustaja Hoskonen totesi, että me tarvitaan paljon lisää päästötöntä sähköntuotantoa. Sen tarve kasvaa vielä liikenteen ja teollisuuden sähköistyessä ja myös ikään kuin tämän säätövoiman tarpeen takia valtavasti.

Toki tässä keskustelussa on hyvä pitää mielessä se, että itse asiassa Suomessa just rikottiin sähköntuotantoennätyksiä, eli nimenomaan kun meillä on tehty investointeja tuulivoimaan, on tehty investointeja ydinvoimaan, niin se on mahdollistanut sen, että meillä on jo käynnissä se siirtymä, mitä me tarvitaan. Se siirtymä ei todellakaan ole tässä nyt ongelma vaan päinvastoin se, että se on ollut liian hidas. Sitä pitää nopeuttaa.

Tähän liittyen ehkä totean yleisenä huomiona sen, että kun puhutaan energiapolitiikasta, niin itse pitäisin tärkeänä, että siinä määrin kuin uusiutuvalla energialla eli tuuli- ja aurinkoenergialla on tärkeä osa jatkossa — ja tuulen osalta on jo nyt — puhutaan siitä, että me ei tarvita vain uusiutuvaa energiaa, me tarvitaan ylipäänsä päästötöntä energiaa, eli kyllä se ydinvoimakin siellä ratkaisujen paletissa täytyy muistaa pitää aina, kun politiikkaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 146/2022 vp

tehdään, ja huolehtia, että kaikki linjaukset ovat tältä osin sellaisia, että ne nimenomaan ajavat sinne täysin päästöttömään energiatalouteen.

Edustaja Hoskoselle olisin kommentoinut vielä sen — hän ehti tuossa poistua — että itse asiassa tuulivoima tuottaa eniten talvella. Tämä tämmöisten tuulettomien pakkaspäivien ongelma on aito, mutta on hyvä huomata, että itse asiassa tuulivoimalla se toimintakäyrä on nimenomaan sellainen, että sinänsä talvikuukaudet tuottavat eniten.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kinnunen, Jari.

15.17 Jari Kinnunen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu tästä voittoverosta ja nyt sitten tämän sähkömarkkinalain uudistamisesta. Molemmat ovat hyviä askelia eteenpäin, en missään nimessä halua kritisoida niitä sen kummemmin. Mutta olen huolissani tässä nyt siitä, että ihmisillä sähkölaskut muuten juoksevat koko ajan: marraskuun sähkölasku tuli, joulukuun sähkölaskut tulivat ja ihmisten pitää maksaa yli tuhannen euron sähkölaskuja pienistä tuloistansa. Eivät nämä auta sitä asiaa.

Olisin toivonut, että tätä sähkömarkkinalakia uudistettaessa olisi huomioitu tuo 67 §:n toimitusvelvollisuussähkö, jota säätämällä olisi päästy nopeasti tulokseen siten, että se olisi vaikuttanut suoraan kansalaisten ja veronmaksajien käteen jäävään tuloon. Ymmärrän kyllä, että sekään ei ole yksinkertainen ja siinä olisi ongelmia ollut sen säätämisessä ja siitä olisi aiheutunut jotakin, mutta uskon, että virkamiestyöllä se olisi voitu sitten korjata.

Nyt näyttää siltä, että meillä on muutamia vastuullisia sähköyhtiöitä, kuten Oomi, Hellen, Fortum, jotka ovat lähteneet itse kohtuullistamaan sähkön hintaa. Mutta sitten meillä on tämmöisiä täysin vastuuttomia sähköyhtiöitä, kuten esimerkiksi Lännen Omavoima, joka ottaa edelleenkin asiakkailta 40 sentin sähkön hintaa eikä toimita tätä toimitusvelvollisuussähköä lainkaan. Tämä asettaa kansalaiset eriarvoiseen asemaan tässä maassa, ja se aiheuttaa oikeasti ongelmia perheille, jotka joutuvat näitä isoja sähkölaskuja maksamaan. Tämän vuoksi olisin toivonut, että tämä sähkömarkkinalain 67 § olisi ollut tässä uudistuksessa mukana huolimatta siitä, että siitäkin varmaan joitakin haasteita olisi tullut. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Juvonen.

15.19 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tällä esityksellä sähkömarkkinalakiin ehdotetaan säännöstä, joka kieltäisi verkonhaltijoita harjoittamasta energiavarastoliiketoimintaa. Kyseessä on käyttövarmuuden turvaaminen ja huoltovarmuuden turvaaminen, ja siinä mielessä puhumme erittäin tärkeästä asiasta. Sähköä tulee riittää kaikille.

Täällä edellinen edustaja piti hyvän puheenvuoron liittyen sähkölaskujen korkeisiin hintoihin. Todellakin joulunaikaan on tullut paljon viestejä siitä, miten korkeita, monien monien satojen eurojen, sähkölaskuja ihmisillä on, hyvin iäkkäillä ihmisillä, ja he miettivät, miten he selviävät näistä laskuistaan. Edustaja Reijosen puheenvuoroa on kannatettava. Olen samaa mieltä, että se tiedottaminen, selkokielellä kertominen, mihinkä tukeen kukin on oikeutettu, on kyllä tänä päivänä erittäin tärkeää, ja kaikilla ei ole sitä nettiä.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä myös käydään keskustelua älyverkosta ja älykkästä sähköjärjestelmästä. On erittäin tärkeää, että myös kansalaisilla — kuluttajilla, sähkönkäyttäjillä — on mahdollisuus seurata ja valvoa omaa sähkönkäyttöään. Tämä digitalisuus ja älylaitteiden käyttö tulee myös kotitalouksiin. Ihmiset voivat tehdä myös omia säästöjä sähkössä, seurata sitä kulutusta, kuten myös lämpimän veden kanssa. On kehitetty

Pöytäkirjan asiakohta PTK 146/2022 vp

muun muassa suihkuja, jotka laskevat, kuinka paljon lämmintä vettä käytät. Näiden tarkoitus on säästää myös sitä sähköä. Meidän täytyy kaikkien olla näissä säästötalkoissa.

Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, minä kysyisin teiltä: Täällä esityksessä ehdotetaan kiellettäväksi jakeluverkonhaltijan harjoittama sähköajoneuvojen latausliiketoiminta. Nyt kun suomalaisille on sähköajoneuvoja suositeltu ja myyty ja kaupiteltu ja se on yksi osa sitä kestävästä kehitystä ja ilmastohaittojen torjumista, niin kysyisin teiltä yleisesti nyt sähköautojen lataukseen liittyvän kysymyksen. Miten näette tilanteen tässä energiatilanteessa, kun sähköstä on pula ja monet sähköautoilijat arvioivat hankkivansa edullisen kulukuvälineen, kun he voivat ladata sähköä, joka ei maksa juuri mitään? Mikä on heidän tilanteensa tällä hetkellä, ja ruvetaanko sitä mahdollisesti jotenkin säännöstelemään? Ja sitten tämä: onko meillä nyt riittävästi näitä latauspaikkoja Suomessa? Ymmärtääkseni EU:stahan tuli määritelmä, kuinka paljon niitä pitäisi olla. Miten näette nyt sitten sähköautojen tulevaisuuden kehityksen: kannustatteko edelleen suomalaisia hankkimaan hybridiautoja ja sähköautoja, vai pitäisikö kuitenkin liikkua sillä vanhanmallisella, vanhanaikaisella, hyvin toimivalla bensa-autolla? Ja sitten toivoisin, että myös siihen kohdistetaan sitä resurssia, että ihmiset ympäri Suomen pitkien etäisyyksien Suomessa voivat bensa-autollansa liikkua. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Juuso.

15.22 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Sähkön hinnan vaihtelut viime vuosina ovat olleet ihan hirveät, ja ne koko ajan kasvavat ja kasvavat, ja suurelta osin syynä tähän on tuulivoiman epätasainen tuotto. Silloin kun tuulee, on hyvin sähköä, mutta kun ei tuule, niin sähköä ei ole, ja siihen ei ole merkitystä sillä, onko niitä voimaloita tuhat vai onko niitä yksi kappale. Kun ei tuule, niin yksikään voimala ei pyöri, ja se on aiheuttanut semmoisen ongelman tai tendenssin, että sillä sähkön hinnalla spekuloidaan. Sähkön hinta riippuu aina tarjonnasta, mutta silloin, kun tarjontaa voidaan säätää, sähkön hinnalla voidaan myöskin spekuloida ja saada sitä ylös.

Ainoa säätövoima tällä hetkellä Suomessa on vesivoima. Vesivoima hyvin pystyy sähköntuotantoon säätämään sillä virtauksella, mitä sieltä padosta päästetään ohi. Muun muassa Kemijoki Oy:llä on useita altaita, mihin vettä voidaan varastoida, ja silloin kun sähköstä on pula ja hinta nousee pilviin, niin Fortumhan voi Kemijoki Oy:ltä tilata, että no nyt me tarvitsemme sähköä, nyt voitte pistää padot auki, sähkön hinta on korkealla. Mitä mieltä olette tällaisesta toiminnasta: onko se teidän mielestänne ihan ok?

Siis kansalaisten kannalta on ehdottoman tärkeää, että sähkön hinta on kohtuullista, ja Suomen kannalta on tärkeää, että sähkön tuotto on tasaista. Tasaista tuottoa me saamme ydinvoimalla. Ydinvoima ei tietääkseni sovellu säätövoimaksi. Ainoa keino saada tasaista kohtuuhintaista sähkön tuottoa Suomessa on ydinvoiman lisääminen, ei tuulivoiman.

Tuulivoiman lisääminen Suomessa on johtamassa kohtuuttomaan tilanteeseen monille asukkaille, jotka asuvat alueilla, joiden ympäristöön tuulivoimaloita on suunniteltu. Ympäristön asukkaat yleensä vastustavat niitä, maanomistajat, jotka saavat vuokratuloja, kannattavat niitä. Myöskin jotkut kunnanvaltuutetut, jotka laskevat kiinteistöverotulojen varaan, kannattavat niitä, mutta suurin osa asukkaista vastustaa tuulivoimaloita. Miksi te tuotte, miksi te suositte tuulivoimaa, koska se on sattumavoimaa? Sen varaan ei voi rakentaa yhtään mitään. Meidän tulee huolehtia siitä, että meillä on Suomessa tasaista sähköä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 146/2022 vp

meillä on ydinvoimaa, meillä on vesivoimaa ja mahdollisesti myöskin fossiilisia, jos tarve vaatii. Emme voi ripustautua tuulivoimaan.

Ja se, mikä vielä ihmetyttää tässä tuulivoimassa, on se, että tuulivoimalat eivät vaadi ympäristölupaa — edelleenkaan eivät vaadi ympäristölupaa. Tuulivoimalat eivät myöskään ole mukana siinä ympäristövahinkorahastossa, mikä on säädetty. Siis tämä on niin kuin ihan ihmeellistä, että meillä ei ole tuulivoimalakia ja silti meille ollaan tuomassa tuhansittain, tuhansittain tuulivoimaloita. Pyytäisin, että miettisitte tätä vielä kerran.

Puhemies Matti Vanhanen: Haluaako ministeri Lintilä käyttää puheenvuoron tähän keskusteluosuuden loppuun? Kolme minuuttia?

15.25 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa herra puhemies! Paljonkin puheenvuoroja tässä. Jos lähtee liikkeelle, niin edustaja Räsänen: älyverkot, riittävät komponentit. Nämä komponentit ovat tällä hetkellä erittäin iso ongelma teollisuudessa kautta linjan. Se ei koske pelkästään näitä älyverkkoja, vaan kyllä se tulee ihan joka puolelle.

Edustaja Mikko Kinnunen: kuluttajansuoja paranee tosiaan — se on yksi tämän lain tarkoituksia nimenomaan. Meillä taitaa olla aika monella kokemuksia siitä, että on vähintäänkin kuullut, kuinka on puhelinmyynissä myyty sitten sähkösopimuksia, jotka eivät ole osoittautuneet ollenkaan niin hyviksi kuin on alkujaan kuulostanut, niin tämä muutos tulee.

Sitten edustaja Reijonen: tämä tiedottamisen tärkeys on äärettömän, äärettömän iso, ja tietysti se, mistä kautta. Olisi varmaan ideaaleinta, jos tulisi energiayhtiön laskukirjekuoressa sitten nämä tiedot, mutta varmasti aikamoinen työ sitten näille. Meillä taitaa olla 66 energiayhtiötä tällä hetkellä, jotka toimittavat energiaa tai sähköä. Miten he tulisivat sen hoitamaan? Kyllä siinä olisi jonkunäköinen kustannus, mutta kyllä me tämän kanssa tullaan tekemään töitä. Mutta varmasti ihan varteenotettava keino.

Tämä turve tuli tässä esille myös edustaja Reijosella ja edustaja Hoskosellakin, joka on poistunut keskuudestamme. Kyllä tämä turpeen merkitys on iso myös jatkossa. Tuossa katsoin, että me kuitenkin viime vuonna 2022 nostettiin 3,7 terawattituntia, kun se oli edellisessä vuonna 2,8, eli se oli melkein yksi terawatti enemmän, mitä nostettiin turvetta. Ja sitä olisi nostettu vielä enemmän, mutta sanotaanko, että merkittävillä turvealueilla kostea kesä esti sen — me saatiin joku 72 prosenttia nostettua siitä, mitä oli tavoitteena ja tarpeena. Kyllä turpeella tulee ehdottomasti olemaan rooli myös tässä peruspaketissa jatkossakin.

Edustaja Jari Kinnunen sitten otti kantaa näihin akuutteihin. Nyt pitää muistaa, että tässä lähtökohtana on periaatteessa 2019 annettu sähkömarkkinadirektiivi, jota laitetaan nyt kansalliseen lainsäädäntöön, ja sen vuoksi tämä on keskittynyt siihen.

Edustaja Juvonen kysyi sähköautojen tulevaisuudesta. Kyllä niitä jatkossa tulee olemaan entistä enemmän. Ei tarvitse tietysti kuin katsoa kaikki nuo merkittävimmät autonvalmistajat — ne ovat ilmoittaneet, että lopettavat polttomoottoreitten valmistamisen tämän vuosikymmenen lopulla. Mutta sanotaan, että kyllä varmasti suhde on tietysti muuttunut.

Edustaja Juuso: nämä juoksutukset on tietysti yhtiöitten asia, miten he tekevät. Aika paljon esimerkiksi tulee minullekin palautteita, että ei juoksuteta, ja sitten kun sitä selvittää, niin siellä on joku huolto menossa tai muuta vastaavaa, mutta ne on hyvin näkyviä. Siihen, että ydinvoima on varmasti sellainen, joka olisi säätövoimana paras: siinä ongelmana on se, että ydinvoimainvestoinnit ovat isoja, ja tällä hetkellä ne, jotka haluaisivat investoida ydinvoimaan, ovat vähissä. Toivon kyllä, että nämä pienydinvoimalat tulisivat verrattain

Pöytäkirjan asiakohta PTK 146/2022 vp

nopeasti, koska sieltä me saataisiin ehkä kuitenkin sitä osuvimpaa osaa tähän. Ei tosiaankaan tuulivoima tule tätä kaikkea ratkomaan, mutta on erittäin isona osana siinä, että me tullaan olemaan kansallisesti omavaraisia sähköntuotannossa. Mutta tätä säättövoiman merkitystä ei missään nimessä pidä yhtään väheksyä, se tulee olemaan ihan ratkaiseva kysymys.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.29.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.23.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä. — Edustaja Reijonen poissa, edustaja Vestman poissa. — Edustaja Kinnunen, Jari, olkaa hyvä.

18.23 **Jari Kinnunen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! En puhu pitkään, mutta koska puhuin tässä jo aikaisemmin tästä sähkömarkkinalain 67 §:stä ja ministeri totesi siihen vastaukseksi, että nyt kysymyksessä on EU-direktiivin täytäntöönpano ja sen vuoksi 67 §:ää ei voitu käsitellä, niin sanon, että näinhän asia ei ole, vaan hallitus olisi voinut tuoda myöskin sen 67 §:n tähän samaan käsittelyyn, tähän samaan saliin, ja oltaisiin saatu ehkä tämä toimitusvelvollisuussähkö käsiteltyä niin, että sinne olisi tullut myöskin jonkinlainen katto ja se olisi näkynyt heti suoraan kuluttajien kukkaroissa positiivisena. Nyt laskut täytyy maksaa ja tuki tulee sitten joskus myöhemmin, jos tulee — ja minkä suuruisena se tulee, se on sitten toinen asia. Jos olisi säädetty tuohon 67 §:ään toimitusvelvollisuussähkön hinnaksi esimerkiksi kymmenen senttiä, niin en usko, että se olisi väliaikaisena ratkaisuna vaikuttanut sitä tai tätä, eikä se olisi maalta merelle vienyt näitä suuria sähköyhtiöitä. Toki ymmärrän, että se olisi saattanut aiheuttaa hieman teknistä jumbppaa, mutta sitä vartenhan meillä on virkakunta, joka sitten teknisesti jumbppailee. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.